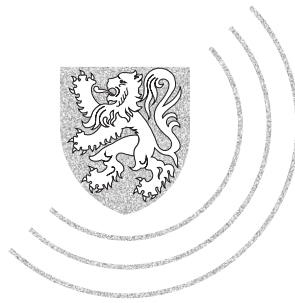

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

7 november 2001

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met

- **de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Algerijnse Democratische Volksrepubliek inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Algiers op 24 april 1991,**
- **de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Tunesië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Tunis op 8 januari 1997,**
- **de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Arabische republiek Egypte inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Cairo op 28 februari 1999,**

en met

- **de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van het koninkrijk Marokko inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Rabat op 13 april 1999**

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomsten

Doel en opzet van de overeenkomsten

In het algemeen staat de Vlaamse regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Alhoewel buitenlandse investeringen reeds worden beschermd door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van dergelijke overeenkomsten is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëren zulke overeenkomsten een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

De overeenkomsten vormen gemengde verdragen

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde "gemengde" karakter van de BLEU-overeenkomsten inzake investeringen werd in april 1995 unaniem aanvaard door de leden van

de interministeriële Conferentie voor buitenlands beleid (ICBB). Zowel de Gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De Gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (art. 6, § 1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (art. 6, § 1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewest-aangelegenheid betreft. De vier volgende artikelen houden in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomsten, zodat ze in werking kunnen treden na de instemming van de betrokken parlementen en na de internationale ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van de partnerlanden

ALGERIJE

Politieke gegevens en samenwerking met de Europese Unie (EU)

Het jaar 1999 was het jaar van de positieve omwentelingen en dito verwachtingen in Algerije na een periode van terreur die in 1992 begon. De verkiezing van Abdelaziz Bouteflika tot president in april van dat jaar was vanzelfsprekend de aanleiding voor het opleven van die hoop. Meteen daarna heeft de president zich opgeworpen tot vader van de natie en beloofde hij het land om te vormen tot een moderne, veilige en voorspoedige rechtsstaat.

De EU sloot zogenaamde Euromediterrane overeenkomsten waarbij een associatie tot stand wordt gebracht met de landen van Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Met Algerije wordt onderhandeld om een dergelijke overeenkomst te sluiten.

– *Mensenrechten*

Bij de beoordeling van de situatie van de mensenrechten kan gesteld worden dat 1998 een positieve stap was in de moeilijke evolutie van de Algerijnse samenleving naar een rechtsstaat. Het terrorisme is niet verdwenen, maar het heeft zijn politieke geloofwaardigheid verloren. Er worden nog schendingen van de mensenrechten gemeld, maar veel minder vaak dan vroeger. De situatie in de gevangissen zou niet slechter zijn dan in Westerse landen en het leger en de politie gedragen zich niet brutaal, tenzij tegenover de terroristen.

In april 2001 kwamen de Kabyliërs (Algerijnse Berbers) op straat om te protesteren tegen discriminatie en voor meer rechten. Dat leidde tot een uitbarsting van geweld ook omdat andere ontevreden groepen zich bij dat protest hebben aangesloten. De opstand, die geen duidelijke politieke doelstelling heeft, veroverde het hele land. Hij is gericht tegen alles wat fout gaat in Algerije : het corrupte regime, de islamitische terreur, het hardhandig optreden van het leger, de economische crisis, het gebrek aan democratie. Op 14 juni 2001 kwamen naar schatting één miljoen mensen op straat in een betoging tegen de regering. Die leidde tot confrontaties in de straten van Algiers. De onrust in Kabylië overschaduwde momenteel de islamitische opstand, die sinds de geannuleerde verkiezingen van 1992 al meer dan 100.000 levens heeft geëist.

Vergeleken bij andere Arabische landen is de pers uitzonderlijk vrij ; ze informeert ook op correcte wijze over de naleving van de mensenrechten.

Vrouwenrechten

De Familiecodex, opgesteld onder invloed van de islamisten, discrimineert de vrouwen op verschillende punten : zo kunnen ze niet getuigen in rechte, kunnen ze niet huwen zonder toestemming van een voogd, kunnen ze niet huwen met een niet-moslim, kunnen ze de echtscheiding niet aanvragen, kunnen ze geen alimentatie krijgen, zelfs niet wanneer ze de kinderen toegewezen krijgen, ... De noodzakelijke aanpassing van de Familiecodex is echter naar later verschoven.

Dit alles neemt niet weg dat vrouwen zeer belangrijke posities bekleden in de regering, het parlement, de administratie, de pers.

Kinderrechten

De kinderrechten worden niet geschonden in Algerije, tenzij door de armoede, de honger, het analfabetisme die in elk land in ontwikkeling voorkomen.

Kinderen worden niet onderwezen in de mensenrechten ; alfabetisering op zich en het terug op peil brengen van de onderwijskwaliteit hebben immers absolute voorrang.

Economische gegevens

De regering Sifi (1994) en daarna de regering Ouyahia (1998) hebben tot 1997 zeer bevredigende macro-economische resultaten behaald, hetgeen ook bevestigd wordt door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en door andere internationale financiële organisaties.

De inflatie bedraagt 2,6 % en is onder controle, de betalingsbalans is in evenwicht, de handelsbalans vertoont een positief saldo van 2,4 miljard US dollar en de wisselreserves stijgen terug naar het niveau van 1998, de dinar tenslotte is stabiel ten opzichte van de Europese munten.

Toch brengt een kritische analyse van de Algerijnse economie grote structurele zwakheden aan het licht.

De nationale olieverwerkende industrie alleen al is goed voor 25% van het BBP en vertegenwoordigt meer dan 96% van de inkomsten uit export.

De industriële sector bestaat voor het overgrote deel uit niet-competitieve verlieslatende staatsbedrijven met een enorme schuldenlast, die op meer dan 80 miljard dinar geraamd wordt en door de schatkist weggewerkt moet worden. De hele sector bevindt zich in een kritieke toestand.

Talrijke ondernemingen zijn ontbonden en een groot aantal (ongeveer 350) onder hen zou moeten worden geprivatiseerd. Die privatiseringen hebben nog niet voldoende investeerders aangelokt, noch lokale, noch buitenlandse, ondanks grote inspanningen vanwege de overheid bij het toekennen van financiële en fiscale voordelen.

Die factoren hebben onvermijdelijk een weerslag gehad op de voortdurende stijging van de werk-

loosheid, die einde 2000 reeds rond de 32% van de actieve bevolking lag. Dat cijfer is merklijk lager dan het reële aantal niet-tewerkgestelde en niet volledig tewerkgestelde werknemers in een land dat nog steeds hoofdzakelijk met een staatseconomie werkt.

Buitenlandse Investeringsen

In het kader van de structurele hervormingen wordt een sleutelrol toegewezen aan het creëren van een juridische en wettelijke basis, die de weg opent naar privé-investeringsen en buitenlandse investeringsen. Want wat het land absoluut nodig heeft zijn investeringsen die werkgelegenheid creëren en de consumptie en de groei kunnen aantrekken.

Die buitenlandse investeringsen hebben bijna uitsluitend betrekking op de sector van de olie verwerking. Sinds 1991 werden voor meer dan 10 miljard US dollar "rechtstreekse buitenlandse investeringsen" gedaan in die sector. Verder waren er ook aanzienlijke investeringsen in de petrochemie, de landbouw, de farmaceutische nijverheid en de meststoffenindustrie.

In- en uitvoercijfers

Voor 1998 neemt de BLEU als handelspartner van Algerije de 8ste plaats in onder de afnemers en de 9de plaats onder de leveranciers.

Opvallend is de lineaire groei van onze export : + 40% in 1997 en + 20% in 1998. Bovendien heeft die tendens zich ook voortgezet tijdens het eerste trimester van 1999.

Uitstekende resultaten werden behaald op het vlak van machines en werktuigen (69,82%), textielgrondstoffen (56,77%), metalen (30,55%). De meest uitgesproken daling daarentegen trad op in de sector van de vetten en plantaardige oliën, waar men met een heel sterke concurrentie van Spaanse kant rekening moet houden.

Het is belangrijk te vermelden dat een aantal Vlaamse ondernemingen (Van Hool, Extraction De Smet, Siemens) weliswaar in beperkte mate maar toch actief aanwezig zijn in Algerije, ondanks de moeilijke conjunctuur die het land nu doormaakt. Al die bedrijven onderhouden overigens sinds lang nauwe handelsbetrekkingen met Algerije.

1998 was het jaar waarin opnieuw heel wat buitenlandse handelsmissies naar Algerije op gang kwa-

men, ook Belgische. In november ging er een delegatie naar Algiers om de relaties tussen de twee landen opnieuw aan te knopen. Die waren immers sedert 1996, datum van de laatste Belgische missie (economische missie, georganiseerd door de Belgisch-Arabische Kamer van Koophandel), verbroken.

Momenteel zijn 28 Belgische firma's in Algerije werkzaam, maar voor het overige is er nauwelijks sprake van samenwerking (België is bvb. niet betrokken in enig industrieel of infrastructuurproject).

TUNESIË

Politieke gegevens en samenwerking met de EU

Het huidige staatshoofd, M. Ben Ali, volgde president Bourguiba op in 1987. De president wordt op basis van het algemeen kiesrecht verkozen en hij benoemt en ontslaat de ministers. In theorie is de eerste minister verantwoording verschuldigd tegenover het parlement. De ministers worden allen aangesteld uit de R.C.D. (Rassemblement Constitutionnel Démocratique) of hebben banden met die partij en dragen geen enkele reële politieke verantwoordelijkheid. In werkelijkheid neemt de president alle belangrijke beslissingen in gemeenschappelijk overleg met zijn persoonlijke adviseurs. De Kamer van Volksvertegenwoordigers dient uitsluitend als klankbord voor het door de president gevoerde beleid.

Op 24 oktober 1999 werden presidents- en parlementsverkiezingen gehouden. President Ben Ali werd herverkozen voor een 3de ambtstermijn van 5 jaar met 99,44% van de stemmen.

De Euromediterrane overeenkomst tussen de EU en Tunesië werd op 17 juli 1995 in Brussel ondertekend. Ze trad in werking op 1 februari 1999.

Mensenrechten

Amnesty International stelt vast dat de overheid repressieve wetten aanneemt om opposanten gevangen te kunnen nemen ; vooral de verdedigers van de mensenrechten zijn hiervan het slachtoffer (controles, intimidatie en gevangenneming zonder juridische grond). Ook fysiek geweld en martelingen zijn niet onbestaande.

De rechterlijke macht negeert de klachten en laat hierover geen medisch onderzoek toe. Een nieuwe

wet van 1999 bepaalt dat diegene die foltert wel kan gestraft worden maar niet de opdrachtgever en ook niet degene die er controle op uitoefent. Garanties op een eerlijk proces zijn er evenmin. Vaak roepen rechters de getuigen van de verdediging niet op. Advocaten kunnen tot vlak voor het proces de dossiers van hun cliënten niet inkijken. Vele beklagden worden langer in voorarrest gehouden dan bij wet toegelaten is. De politie vervalst documenten om dit te verhullen, aldus rapporten van Amnesty International.

Vrouwenrechten

Sinds de onafhankelijkheid van Tunesië in 1956 hebben ook vrouwen kiesrecht (actief en passief). President Ben Ali nam sinds 1987 verschillende maatregelen om de politieke participatie van vrouwen te verhogen. In het parlement zetelen 21 vrouwen. Zij vertegenwoordigen 11,5% van al de vrouwen. Er zijn 4 vrouwelijke ministers. In de gemeenteraden zetelen 17% vrouwen.

Het principe van gelijkheid tussen mannen en vrouwen is expliciet wettelijk geregeld. Polygamie is verboden ; man en vrouw hebben het recht een echtscheiding aan te vragen ; meisjes kunnen niet voor hun 17de levensjaar huwen en het huwelijk kan enkel gebaseerd zijn op wederzijdse toestemming.

In 1992 kondigde president Ben Ali nieuwe amenderingen aan die de positie van de vrouw verder moesten versterken. Hij eiste dat alle discriminerende en seksistische wettelijke bepalingen zouden worden afgeschaft. Ben Ali kende de vrouwen o.a. meer rechten toe om uitbreiding van integrisme (fundamentalisme) te voorkomen.

De nationaliteitswetgeving, de strafwet en de arbeidswet werden eveneens aangepast. Elke discriminatie inzake toegang tot het arbeidsproces werd afgeschaft. Vrouwen zijn in 2000 in alle sectoren van de arbeidsmarkt vertegenwoordigd.

Persvrijheid

Ondanks de grondwettelijke garantie op vrijheid van pers en vrijheid van meningsuiting worden deze in praktijk sterk aan banden gelegd. Demonstraties en stakingen worden met geweld uiteengedreven. De overheid controleert de pers en het recht op vergadering en vereniging. Regelmatig wordt een verschijningsverbod van kranten en tijdschriften opgelegd. Taouf Ben Brik, een journalist die zich in verschillende buitenlandse tijdschriften-artikels kritisch uitliet omtrent het politiek regime

in zijn land, werd opgepakt en ondervraagd. Uit protest ging hij in april 2000 42 dagen in hongerstaking.

Tunesiërs hebben geen toegang tot de websites van verschillende mensenrechtenorganisaties. De radio- en televisiezenders zijn staats eigendom.

Tunesië is absoluut niet de tolerante en open samenleving die ze naar buiten toe pretendeert te zijn.

Economische gegevens

Het gevoerde economische beleid wordt vooral gekenmerkt door de keuze om Tunesië te verankeren in de Europese Economische Ruimte (EER). Een neerslag daarvan vormde het samenwerkingsakkoord tussen de Europese Unie (EU) en Tunesië, dat op 17 juli 1995 ondertekend werd en dat van kracht werd op 1 maart 1998.

Dat samenwerkingsakkoord omvat :

- het geleidelijk afschaffen van de invoerbeperkingen voor industriële producten ;
- structurele hervormingen : liberalisering van de prijzen, van de intrestvoeten, van de handel en van de investeringen, hervorming van de banksector en van de overheidsondernemingen (privatiseringen) ;
- "economisch op niveau brengen" : maatregelen ter versterking van het industriële weefsel in Tunesië om de concurrentie te kunnen aangaan met Europa ;
- stimuleren van privé-investeringen en aantrekken van buitenlandse investeerders door het creëren van een gunstig investeringsklimaat ;
- een aanzienlijke financiële hulp van de EU in de vorm van giften (MEDA-lijn : 360 MECU voor 1996-1999, d.w.z. 11% van de gemeenschapsmiddelen voor MEDA, o.a. bestemd voor beroepsopleiding) en leningen toegekend door België.

Ondanks de goede resultaten blijven er zwakke punten bestaan : een groei met ups en downs, sterk afhankelijk van de resultaten van de landbouwsector, de verwerkende nijverheid die wordt bedreigd door de internationale concurrentie, een lopend deficit dat dreigt te ontsporen indien de verlaging van de invoerrechten leidt tot een sterke stijging van de import, een kwetsbare banksector omdat er

heel wat dubieuze vorderingen zijn waarvoor onvoldoende dekking bestaat, en een te hoog aantal vestigingen.

Buitenlandse Investeringsen

Het stimuleren van privé-investeringsen is het sleutelement van het Tunesische economische beleid. In het kader van een zogenaamd off-shore-systeem gaan de buitenlandse kapitalen o.a. naar de confectie en de schoennijverheid. Onder druk van het IMF zou het ritme van de privatiseringen moeten versnellen en zouden 50 staatsbedrijven aan de beurt moeten komen.

De wet ter bevordering van de investeringen (1994) heeft bijgedragen tot een stijging van de rechtstreekse buitenlandse investeringen op basis van een systeem van vrijstelling van invoerrechten. Tot de factoren die een negatieve invloed uitoefenen, behoren met name de snelle afbraak van de comparatieve voordelen, de overvloedige reglementering, de strakke administratie en de verhoging van de loonkosten.

Investeringsen : 161 ondernemingsen met Belgisch kapitaal of met Belgische participatie, waarvan 137 binnen het zogenaamde off-shore-systeem. 24 ondernemingsen binnen het on-shore-systeem in de dienstensector (transport, telecommunicatie, engineering). Vierde belangrijkste investeerder buiten energie.

In- en uitvoercijfers

De voornaamste importartikelen zijn mechanische en elektrische machines (35%), textiel en leder (onbewerkt of half afgewerkt) (24%), voedingsmiddelen (13%), chemicaliën (9%), energieproducten (7%). De uitvoer bestaat vooral uit kleding en schoeisel (49%), mechanische en elektrische onderdelen (14%), fosfaten en meststoffen (10%), voedingsmiddelen (10%), energie (8%).

De EU is de voornaamste handelspartner van Tunesië met 72,4% van de import (per land gerangschikt betekent dat Frankrijk met 25%, Italië met 19,5%, Duitsland met 12% en België met 4,4%) en 80% van de export. Ook hier staat Frankrijk op de eerste plaats met 26%, gevolgd door Italië (21%), Duitsland (12%), België (7%) en Spanje (4%).

EGYPTE

Politieke gegevens en samenwerking met de EU

Na de presidentsverkiezingsen van 26 september 1999 verkreeg president H. Mubarak een vierde opeenvolgend mandaat ; de volgende presidentsverkiezingsen zullen in 2005 plaatsvinden. De president duidt de ministers aan en ontslaat hen.

In oktober-november 2000 vonden parlementsverkiezingsen plaats (in drie rondes). In het Egyptische parlement zetelen 444 rechtstreeks verkozen leden en 10 bijkomende, die eveneens door de president worden aangeduid ; de Nationaal Democratische Partij (NDP), die een beslissende meerderheid in deze assemblee had, verloor terrein en wordt nu geconfronteerd met een sterkere oppositie (ondanks het feit dat vele 'onafhankelijken' hun steun toezegden aan de NDP). Deze versterkte oppositie, waarin ook een minderheid van de Moslim Broederschap terug te vinden is, zou kunnen leiden tot meer kritische debatten. Nochtans moet de werkelijke betekenis van de oppositie niet overdreven worden.

Met de EU wordt nog onderhandeld om een Euro-mediterrane overeenkomst te sluiten.

Mensenrechten

In mei 2000 werd de staat van beleg opnieuw voor drie jaar verlengd. De uitzonderingswetten, die sinds 1967 praktisch ononderbroken van kracht zijn, geven de autoriteiten ruime bevoegdheden om verdachten te arresteren en hen zonder proces vast te houden voor langere periodes (slechte behandeling, foltering, gebrek aan hygiëne en medische zorgen zijn hierbij eerder de regel dan de uitzondering), om burgers door militaire rechtbanken of uitzonderingsrechtbanken te laten berechten, om de internationale regels voor een eerlijk proces niet toe te passen. Doodstraffen worden regelmatig uitgevoerd.

Politieke partijen, NGO's, beroepsverenigingsen, vakbonden en de media moeten afrekenen met wettelijke beperkingen en overheidscontrole. Ook intellectuelen, schrijvers en dichters worden vervolgd voor de inhoud van hun werk.

De intolerante en verkrampde houding van de staat wordt door verschillende gebeurtenissen uit het recente verleden beklemtoond : de Socialistische Ar-

beiderspartij werd opgeheven ; de vooraanstaande mensenrechtenactivist Saad Eddin Ibrahim werd vervolgd ; in de aanloop naar de recente parlementsverkiezingen waren er, behalve beperkingen van de vrijheid van vereniging en van meningsuiting, verschillende gewapende tussenkomsten en arrestaties. De verboden Moslim Broederschap wordt hierbij fel geïsoleerd.

De ordehandhaving is een topprioriteit voor een regering, die een door het IMF opgelegde economisch programma doorvoert in een land waar zeer grote armoede heerst (25% van de bevolking leeft onder en 25% op de armoedegrens).

Vrouwenrechten

Vrouwen worden op vele domeinen wettelijk gediscrimineerd en krijgen geen gehoor wanneer ze klacht indienen tegen geweldplegingen. Alhoewel Egypte het 'Verdrag aangaande de eliminatie van alle vormen van discriminatie van vrouwen' getekend heeft, bleven wetten van kracht die tegen de letter en de geest van dat Verdrag indruisen.

Verdedigers van de vrouwenrechten krijgen af te rekenen met conservatieve parlementairen, partijen en media, die stellen dat hun acties de families ondermijnen en immorele waarden opleggen aan de maatschappij.

Economische gegevens

Omdat de bevolking nog té snel groeit, volgt het BNP per hoofd van de bevolking niet dezelfde groeicurve als de economie. Die economie doet het goed, zodat het voor 1999 vooropgestelde objectief van 6% groei min of meer werd bereikt ; voor 2000 viel dit cijfer terug op 4,9%. De inflatie, die tussen 1999 en 2000 aanzienlijk daalde, gaat opnieuw lichtjes in stijgende lijn, maar blijft binnen redelijke perken. Het tekort op de handelsbalans en op de betalingsbalans (de rekening-courant was positief in 1995 en 1997) en de buitenlandse schuld (nu net onder het niveau van 1996) vormen de pijnpunten in de Egyptische economie. Het officiële werkloosheidscijfer verbergt de verdoken werkloosheid.

Buitenlandse Investerings

De relatieve macro-economische stabiliteit heeft de positieve houding van de investeerders ten opzichte van Egypte bevestigd, zoals blijkt uit de index van de IFC m.b.t. het investeringsklimaat. Niettemin blijven de investeringen onderworpen aan toevallige en onvoorspelbare politieke beslissingen.

Er werden verschillende vrijstellingen toegestaan aan investeerders en tevens een vermindering van de invoerrechten (alhoewel de WHO-tarieven enkel op uitdrukkelijke aanvraag worden toegepast) en een versoepeling van de invoerbeperkingen. De Egyptische regering heeft een reeks beperkingen opgeheven voor buitenlandse investeringen en de juridische aspecten dienaangaande vereenvoudigd.

In de periode 1998-99 werd voor 1,8 miljard US dollar geïnvesteerd. Daarmee staat Egypte 18de op de lijst van de 20 industrialiseringslanden die genieten van directe investeringen uit de industrielanden. 52% van die investeringen gaat naar de industriële sector (chemie, bouw, levensmiddelen, textiel), 37% naar de dienstensector en 2,4% naar de landbouw. De belangrijkste buitenlandse investeerders zijn voor 1998 : de Verenigde Staten (2,74 miljard US dollar), de Arabische landen (2,15 miljard US dollar), China (6,4 miljoen US dollar) en de landen uit Zuid-Oost-Azië (Maleisië, Singapore). Europa is vooral aanwezig in het domein van de infrastructuur, de bouw en de energie. De Wereldbank plant voor de periode 2000-2001 voor 1,5 miljard US dollar financieringen.

Er wordt van uitgegaan dat de Egyptische markt potentieel vooruitgang in zich draagt, dat er kapitaal ter plaatse is, en dat andere factoren (o.a. de arbeidskosten) en een "correcte" infrastructuur bijdragen tot een relatief goed handels- en investeringsklimaat. Maar de bureaucratie blijft allesoverheersend en de centraliserende gewoonten en de corruptie blijven een hypotheek leggen op de ambities, die afhangen van toevallige en onvoorspelbare politieke beslissingen (decreten).

De Belgische industriëlen die in Egypte wensen te investeren, betreuren vaak de afwezigheid van officiële financiële hulp, die bvb. investeringen in de projecten van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) mogelijk zou maken.

In- en uitvoercijfers

De exportproducten zijn aardolie en derivaten (52% of 1,278 miljoen US dollar maar prijs daalt) ; katoenvezels, textiel en kleding (12,5% of 759 miljoen US dollar), metaalverwerkende nijverheid en engineering (8,1% of 445 miljoen US dollar) ; landbouwproducten (7,0% of 140 miljoen US dollar) ; ruw katoen (4,3% of 103 miljoen US dollar).

De import bestaat uit machines en transportuitrusting (29,1% of 4,530 miljoen US dollar), voedings-

middelen en vee (17,8% of 2,506 miljoen US dollar) ; rubber, leder en chemische producten (13,5% of 1,840 miljoen US dollar) ; hout, papier en textiel (9,7% of 1,566 miljoen US dollar) ; metaalproducten (9,4%).

De Egyptische export blijft geconcentreerd rond aardolie en katoen. De economische hervorming beoogt evenwel een bevordering van de export van afgewerkte producten. Zowel de leveranciers als de afnemers van Egypte zijn vooral de Europese Unie en de Verenigde Staten, wat meteen het gebrek aan economische integratie met de Arabische burenen onderstreept. Egypte zou zich graag profileren als leider van een hypothetische gemeenschappelijke inter-Arabische markt en doet inspanningen om de export te diversifiëren naar Afrika (Comesa) en in mindere mate naar Azië.

De Europese Unie is de belangrijkste handelspartner van Egypte. De Europese Unie en Egypte zijn begonnen aan de uitwerking van de eerste fase in een samenwerkingsakkoord dat de bedoeling heeft de handel te liberaliseren en de landen rond de Middellandse Zee verder te ontwikkelen.

In zijn beleid van buitenlandse handel verzet Egypte zich tegen de zogenaamd protectionistische maatregelen die werden genomen ter bescherming van het milieu en van de sociale normen. Het land schaart zich achter de verwezenlijking van de Akkoorden van de Uruguay Round zoals die er uitzaagen vóór de Millennium Round van Seattle in november 1999, d.w.z. na de Round van Marakech in 1997.

MAROKKO

Politieke gegevens en samenwerking met de EU

Marokko is een grondwettelijke en sociale democratie. De politieke structuur maakt een meerpartijenstelsel mogelijk. De macht van de koning is onaantastbaar, maar er zijn voorzichtige tekenen waar te nemen die erop wijzen dat de nieuwe koning, Mohammed VI, een modernere politiek zal voeren, gebaseerd op het 'nieuwe concept van autoriteit' met aandacht voor sociale zaken, de positie van de vrouw, mensenrechten etc.

De Euromediterrane overeenkomst tussen de EU en Marokko werd op 26 februari 1996 in Brussel ondertekend. Ze trad op 1 maart 2000 in werking. In 1996 sloot Marokko ook een visserijakkoord met de EU.

Samenwerking met Vlaanderen en België

Begin juni 2001 sloot de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming een samenwerkingsakkoord met haar Marokkaanse collega. Daarin staat o.m. dat scholen in Vlaanderen zouden gestimuleerd worden om aan Marokkaanse kinderen voor een deel onderwijs te geven in hun eigen taal en cultuur.

Nog in juni 2001 ondertekende de federale minister van Werkgelegenheid een samenwerkingsakkoord met Marokko. De bedoeling is een intensere samenwerking tussen België en Marokko op het vlak van werkgelegenheid, arbeid en gelijke kansen.

Mensenrechten

Jarenlang (sinds 1960) werd door internationale organisaties als Amnesty International melding gemaakt van grote aantallen politieke gevangenen en vermisten. Volgens de VN-verklaring over vermisten is de huidige Marokkaanse overheid verplicht een onafhankelijk orgaan op te richten dat een grondig en onpartijdig onderzoek moet voeren naar de vermisten en naar de omstandigheden waarin zij verdwenen ; dit is nog niet gebeurd. Wel werd een orgaan opgericht dat beslist over een schadevergoeding aan families van vermisten.

Omwille van internationale verplichtingen en omdat mensenrechten een essentiële factor zijn bij de socio-economische ontwikkeling, nam de overheid tijdens de jaren '90 een aantal belangrijke beslissingen om de mensenrechtensituatie te verbeteren. Zo werden een aantal internationale verdragen inzake mensenrechten geratificeerd. Ook werd in 1990 de Adviesraad voor de Mensenrechten (Conseil consultatif royal des droits de l'homme/CCDH) gecreëerd. Langzaam werd wat vooruitgang geboekt. Dit bleek na een bezoek van Mary Robinson, de High Commissioner for Human Rights bij de VN, in april 1998. Onafhankelijke mensenrechtenorganisaties dringen echter aan op de oprichting van een onafhankelijk en onpartijdig comité.

Alhoewel de zeer slechte situatie inzake mensenrechten die onder Hassan II bestond dus langzaam aan tekenen van verbetering vertoont, is de situatie nog steeds verre van ideaal.

Wel kunnen vandaag in Marokko openlijk thema's aan bod komen als : vrijheden, democratie, rechtsstaat en een integere administratie ten dienste van de bevolking. Er werden ook reeds enkele – zij het

voorzichtige maar toch concrete – stappen gezet die moeten duidelijk maken dat het niet louter om intenties gaat. Zo verleende de koning amnestie aan gewezen tegenstanders van zijn vader, werden een aantal corrupte topambtenaren de laan uitgestuurd en werd Driss Basri, minister van Binnenlandse Zaken onder Hassan II en berucht om zijn beleid van schending van mensenrechten, aan de deur gezet.

Op 10 januari 2001 startte in Casablanca het 34ste congres van de Internationale Conferentie van de Mensenrechten met een persoonlijke boodschap van de koning.

Vrouwenrechten

Volgens artikel 13 van de Marokkaanse grondwet hebben alle burgers recht op onderwijs en tewerkstelling. Marokko ratificeerde ook het internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) inzake de bescherming van de vrouw en het principe van gelijkheid tussen mannen en vrouwen. De Koran kent de vrouw eveneens een aantal rechten toe : ze kan eigendom hebben, moet toestemmen met een huwelijk, enzovoort.

Ogenschijnlijk zijn de Marokkaanse vrouwen dus geëmancipeerd ; de facto echter blijven ze op vele domeinen juridisch minderjarig en staan ze onder voogdij. Deze ondergeschiktheid kan verklaard worden vanuit de traditie.

De regering Yousoufi werkt in haar 'Actieplan voor de Integratie van de Vrouw in de Ontwikkeling' van 1999 rond vier assen (onderwijs en alfabetisering, natale gezondheidszorg, de versterking van de plaats van de vrouw in de economie en in de ondernemingen en de juridische positie) die de basis vormen voor de integratie van de vrouw in de economische en sociale ontwikkeling.

De geplande vernieuwingen gaven in maart 2000 aanleiding tot grote betogingen van voor – en tegenstanders. De regering geeft toe dat de Marokkaanse mentaliteit nog niet genoeg geëvolueerd is, maar ziet het plan toch als een instrument van bewustmaking en bergt het voorlopig zeker nog niet op.

Sinds 1989 neemt de graad van analfabetisme bij vrouwen af. Meer en meer vrouwen zijn aanwezig in sectoren als onderwijs, industrie en sociale dienstverlening. In de jaren '90 vertegenwoordigen de vrouwen 25% van de totale stedelijke beroeps-

bevolking. Vrouwen gaan zich ook meer wijden aan beroepen die vroeger enkel voor mannen toegankelijk waren, zoals onderzoek, luchtvaart, journalistiek.

Kinderrechten

Een decreet van november 1963 maakte het onderwijs verplicht voor alle kinderen tussen 7 en 13 jaar. In september 1990 werd het onderwijssysteem hervormd en werd 9 jaar basisonderwijs ingericht.

Niet alle kinderen gaan ook naar school ; wel is de scholarisatiegraad steeds hoger. In 2000 liep 82% van de kinderen in de vermelde leeftijdscategorie school – zij het dat er grote verschillen bestaan tussen de steden en het platteland. Dit voor de interne situatie.

In de relatie tot België dient in dit verband gewezen te worden op de situatie van de 'ontvoerde' kinderen. In deze problematiek, die jarenlang heeft aangeslept, komt stilaan een gunstige wending ; er is duidelijk meer medewerking van de Marokkaanse overheid.

Persvrijheid

Naar aanleiding van het verschijningsverbod op 2 december 2000 van de weekbladen 'Le Journal, As-sahifa en Demain' is heel wat deining ontstaan in de Marokkaanse publieke opinie. De Marokkaanse kranten veroordeelden het verschijningsverbod (Marokko wil zich immers profileren als een democratische staat), maar meenden toch dat de drie weekbladen té ver waren gegaan (ze waren op onzorgvuldige, zelfs lichtzinnige wijze met hun bronnen omgegaan). Intussen hebben Le Journal en As-sahifa reeds opnieuw toestemming om te verschijnen, zij het onder een andere naam ; ook Demain zal binnenkort opnieuw verkrijgbaar zijn.

Economische gegevens

Marokko blijft op sociaal en economisch vlak een Derdewereldland. 47,3% van de Marokkanen heeft maandelijks minder dan 501 dirham (1750 BEF of 43,38 euro) te besteden. Slechts 45% van de Marokkaanse huishoudens heeft drinkbaar water in huis en 53% van hen beschikt over elektriciteit (dit zijn gemiddelden ; de situatie is sterk verschillend op het platteland en in de steden). Marokko staat 126ste op 174 in het laatste rapport van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) over de menselijke ontwikkeling (Tunesië op plaats 102, Algerije op 109). De Marokkaanse bevolking levert weinig geschoolde arbeid – het

percentage van analfabeten bedraagt 55% – en er wordt in slechte sanitaire omstandigheden gewerkt. De gemiddelde reële groei van de Marokkaanse economie tussen 1992 en 1998 bedraagt 3% ; sinds 1998 is er echter een nulgroei.

Veel hoop is nu gesteld op de petroleumboringen in Talsint (Zuid-Oost-Marokko), die voor het eerst in augustus 2000 succesvol bleken. Die boringen zouden een zeer aanzienlijke bron van inkomsten voor het land kunnen gaan vormen ; niettemin kunnen de eerste commerciële resultaten hiervan slechts verwacht worden in 2003.

Marokko wil zich als een land met een liberale economie profileren en heeft verschillende beleidsprogramma's in die richting goedgekeurd : een omvangrijk programma van privatiseringen, een campagne om buitenlandse investeringen aan te trekken, juridische hervormingen in commerciële en fiscale aangelegenheden, toetreding tot de WHO enz. In juli 2000 nog stelde de regering een 'Plan voor sociale en economische ontwikkeling 2000-2004' voor.

De balans vertoont een zeer verschillend beeld : de productie-investeringen in uitrusting zijn gedaald van 45,8% in 1980 naar 35,5% in 1995, terwijl de bouwsector in dezelfde periode van 32 naar 40% is gegroeid. Wat de investeerders aangaat, is er een zekere terughoudendheid om risicokapitaal ter beschikking te stellen. Volgens de OESO is nochtans 60% van de ondernemingen in de Magreb niet in staat om het hoofd te bieden aan de concurrentie van vrij geïmporteerde Europese producten. Zonder aangepaste technische en commerciële verbeteringen, waarvoor meer steun voor binnenlandse investeringen absoluut nodig is, en zonder een betere organisatie en het opzetten van een productief weefsel in alle economische sectoren blijft de toekomst onzeker. De buitenlandse schuld van Marokko bedroeg in 1999 19,5 miljard US dollar en schommelt jaarlijks tussen 55 en 60% van het Marokkaanse BBP.

De inflatie blijft onder controle maar het beleid dat wordt gevoerd ten aanzien van de dirham, remt de ontwikkeling van de export van afgewerkte producten af terwijl de spaartegoeden laag blijven (19%).

Buitenlandse investeringen

De investeringen uit de BLEU in Marokko waren in 1998 goed voor 700 miljoen BEF (17.352.546,73 euro), wat van de BLEU de 6de buitenlandse investeerder in Marokko maakt. Tijdens de periode

1987-1998 bedroegen de Belgische investeringen alles samen genomen 4 miljard BEF (99.157.409,91 euro). Zowat 15 Belgische ondernemingen hebben in de textielsector, de mijnindustrie, metaalconstructies en diensten geïnvesteerd. De meeste van die investeringen worden aangetrokken door de zeer lage lonen (minimum maandloon : ongeveer 6.000 BEF of 148,74 euro). De ervaring van de Belgische investeerders is zeer verschillend, want ondanks een aantal wetswijzigingen blijft de administratie een logge en zelfs willekeurig werkende structuur. De stijging van de investeringen in 1996 is ongetwijfeld het gevolg van het opzetten van een joint-venture (50-50%) tussen de O.C.F. (Marokkaanse Koninklijke Dienst van de Fosfaten) en de firma Prayon met betrekking tot de bouw van een fabriek van fosforzuur voor een bedrag van 50 miljoen US dollar.

Marokko evolueert meer en meer naar een beleid waarin bepaalde diensten aan de privé-sector worden overgelaten. Bepaalde Belgische ondernemingen hebben reeds hun interesse laten blijken om aan dergelijke projecten deel te nemen (bvb. belangstelling voor participatie in de uitbouw van de containerhaven van Tanger-Atlantique door de firma Hessenatie). Marokko stelt zich eveneens langzamerhand open voor buitenlandse firma's op het vlak van telecommunicatie. Uitgebreide programma's m.b.t. wegenbouw, spoorwegen, aanleg van elektriciteitsvoorzieningen op het platteland, met de steun van internationale instellingen, zouden moeten worden gerealiseerd in de volgende jaren en kunnen de belangstelling van Belgische ondernemingen opwekken.

Tijdens de eerste 6 maanden van 1999 heeft de BLEU bijna 130 miljoen BEF (3.222.615 euro) in Marokko geïnvesteerd.

In- en uitvoercijfers

Marokko staat 45ste op de lijst van Belgische handelspartners. Marokko is op dit ogenblik onze derde grootste afnemer in de Magreblanden, na Tunesië en Algerije. De BLEU is de 14de leverancier van Marokko en de 9de afnemer.

In 1998 werd voor 11 miljard BEF (272.682.877,25 euro) uitgevoerd. Dat betekende een stijging met 23,8%. Tijdens de eerste zes maand van 1999 bedroeg de uitvoer 5,4 miljard BEF (133.862.503,38 euro) of een daling met 6,8%. In 1998 werd voor 13,6 miljard BEF (337.135.193,69 euro) ingevoerd wat een stijging met 16,3% betekende. In de eerste

zes maand van 1999 daalde de invoer met 12,2% tot 6 miljard BEF (148.736.114,86 euro).

De belangrijkste exportproducten van de BLEU waren in 1998 textiel (24,8%), machines en apparaten (19%), chemische producten (15%) en metaalproducten (13%). De belangrijkste importproducten uit Marokko waren textielstoffen (50%), producten van de chemische industrie (22%) en minerale producten (11%).

De statistieken voor 1998 tonen aan dat de Marokkaanse import naar de BLEU een stijging van 16% kende, die vooral uitgesproken was in de sectoren textiel en kleding en ook op het vlak van de chemische producten. Een groot gedeelte van de bilaterale handel inzake textiel gebeurt via opnieuw exporteren naar België van producten die in Marokko verder werden afgewerkt.

II. SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMSTEN

1. Ontstaan en inhoud van de overeenkomsten

Typetekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU).

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen beogen. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse regering die typetekst aanvaard.

Die zogenaamde BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke verdragspartij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat (artikelen 1 en 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen. De bescherming vindt men terug in de artikelen 3 tot 6.

Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de contracterende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade ingevolge geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen inzake investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij werden gesloten, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitrage-rechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil wordt gedaan. Geen enkele contracterende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters wordt aangesteld. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde Staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen worden aangesteld, kan een partij zulk verzoek richten

tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clause van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst voorafgaandelijk met die na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De typeovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

Vergelijking tussen de BLEU-typetekst en de overeenkomst met Algerije

– Inleiding

Daar waar tot dan toe onze voorstellen tot het sluiten van een akkoord ter wederzijdse bevordering en bescherming van de investeringen niet ontvankelijk waren, verklaarde de Algerijnse Regering zich in 1990 uiteindelijk bereid om de bepalingen van de typetekst te onderzoeken. Ze nam toen de op gang gebrachte economische hervormingen en de nieuwe wettelijke en reglementaire bepalingen terzake in overweging met het oog op het stimuleren zowel van de buitenlandse investeringen in Algerije als van de Algerijnse investeringen in het buitenland, met als uiteindelijk doel om geleidelijk te komen tot de invoering van een markteconomie.

In deze ontwikkeling zullen de investeringen van buitenlandse kapitalen op verscheidene wijzen worden aangemoedigd :

- de buitenlandse partners hebben de keuze tussen directe investeringen of gemeenschappelijke investeringen (joint-ventures) met Algerijnse partners zowel uit de publieke sector als uit de private sector ;
- in de filialen van openbare ondernemingen, wordt de deelname aan het maatschappelijk ka-

pitaal door buitenlandse investeerders niet beperkt, tenzij in de strategische sectoren (bvb. winning van koolwaterstofvelden) waar de 49% niet mag overschreden worden ;

- vrije zones zullen opgericht worden voor productie- en diensten- activiteiten ;
- een nieuwe code zal de algemene regels bepalen voor de buitenlandse investeerders, en er wordt gedacht aan specifieke verdragen tussen de staat en de promotors van bepaalde belangrijke investeringen.
- Verloop van de onderhandelingen en ondertekening

In deze gunstige context hebben de onderhandelingen van de gesloten overeenkomst tussen de BLEU en Algerije geen grote hinderpalen ondervonden, tenzij dan de wil van de Algerijnse onderhandelaars om de voordelen van dit akkoord te ontzeggen aan de investeringen gedaan in Algerije door natuurlijke personen of rechtspersonen uit de BLEU die het "belangrijkste centrum van hun economische belangen" niet in België of in Luxemburg zouden hebben. Dit voorstel was onaanvaardbaar en strookt helemaal niet met de praktijk van de internationale overeenkomsten.

De Algerijnse partners werden ervan overtuigd onze traditionele formule te aanvaarden voor de definitie van investeerders, en de inhoud van het aldus gesloten akkoord beantwoordt getrouw aan onze gangbare praktijk, en bevat traditionele garanties inzake de rechtvaardige en billijke behandeling van de investeringen, overeenkomstig de normen van het internationaal recht en de vrijheid tot overdracht, van verhaal naar een internationale arbitrage ingeval van betwistingen met betrekking tot investeringen.

De overeenkomst werd op 24 april 1991 in Algiers ondertekend.

Vergelijking tussen de BLEU-typetekst en de overeenkomst met Tunesië

– Inleiding

Tijdens de zesde sessie van de gemengde commissie BLEU-Tunesië (februari 1993) werd vastgesteld dat het verdrag tussen de BLEU en Tunesië tot aanmoediging van kapitaalinvesteringen en tot be-

scherming van de goederen en van de wisseling van brieven, ondertekend op 15 juli 1964 in Tunis, niet meer aangepast was aan de actuele praktijken.

– Relevantie voor het sluiten van een verdrag

Het was voor de BLEU in het kader van haar Afrika-beleid opportuun het oude akkoord te hernegotiëren met Tunesië. In het oude verdrag waren er bvb. geen artikels voorzien betreffende de subrogatie of bevordering, was er geen notie van de behandeling van de meest begunstigde natie en van een procedure tot regeling van geschillen met mogelijkheid tot beroep op internationale arbitrage. Bovendien ontbraken de definities van de "investeerder" en "investering". België is traditioneel voorstander van het afsluiten van dergelijke akkoorden, die van groot belang zijn voor de bescherming van Belgische investeerders in het buitenland.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen het bieden van garanties voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborg voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij eigendomsberovende maatregelen, de vrije overmaking van inkomsten en het creëren van een gepast juridisch kader waarbinnen investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder beroep kan doen op internationale arbitrage.

– Wettelijk kader

De "code d'incitations aux investissements" (code inzake het stimuleren van investeringen) was het voorwerp van wet 93/120 d.d. 27 december 1993 en vormde de aanzet voor de onderhandelingen. Het stimuleren van de particuliere en de overheidsinvesteringen is een sleutelbegrip in het economisch beleid van Tunesië.

De grootste nadelen die buitenlandse investeerders in Tunesië kunnen ondervinden zijn :

- de snelle uitholling van het concurrentievoordeel dat Tunesië heeft als investeringsgebied, onder de concurrentiedruk van landen als Polen, Roemenië, Turkije, Oekraïne, Bulgarije en Rusland ;

- de ver doorgedreven regelgeving (douane, code inzake arbeid en sociale zekerheid) en de starre Tunesische administratie (verblijfs- en arbeidsvergunningen, import en gebruik van wagens, aankoop van terreinen of bouwvergunningen) ;
- een niveau van productiviteit en opleiding van de arbeidskrachten dat voor verbetering vatbaar is ;
- de stijging van de loonkosten die nog in de hand wordt gewerkt door de sterkere koers van de dinar ;
- de vervoerkosten in het Middellandse-Zeegebied (het maritiem transport is in Tunesië nog steeds een monopolie van de staat) ;
- de moeilijke toegang tot de plaatselijke markt. Slechts 20% van de productie onder douanetoezicht mag ter plaatse worden verhandeld na het doorlopen van een ingewikkelde procedure.

De voordelen die doorgaans in verband worden gebracht met Tunesië, zijn voornamelijk :

- de economische en sociale stabiliteit ;
 - de aan de buitenlandse bedrijven toegekende fiscale voordelen (evenwel beperkt tot 10 jaar).
- Verloop van de onderhandelingen en ondertekening

Als basis voor de onderhandelingen werd een zgn. geïntegreerde tekst gebruikt, m.n. de Tunesische ontwerp tekst, behoudens een aantal artikels die voor de BLEU als essentieel beschouwd worden en waarvoor dan de eigen typetekst als basis werd genomen. De belangrijkste principes voor de BLEU werden vermeld :

- garanties voor een degelijke bescherming van de investeerder d.m.v. een billijke en rechtvaardige behandeling ;
- het voorzien van een adequate en effectieve schadeloosstelling bij onteigening ;
- de vrije overdracht van inkomsten ;
- de mogelijkheid van de investeerder om voor internationale arbitrage te kiezen in geval van een geschil met het gastland.

Op 7 juli 1995 werd een tweedaagse onderhandelingsronde te Brussel besloten met de parafering van een verdrag ter wederzijdse bescherming en bevordering van de investeringen tussen de BLEU en Tunesië.

Op 8 januari 1997 werd in Tunis de overeenkomst ondertekend.

– Bilaterale verdragen met andere landen

Tunesië heeft een reeks van dergelijke verdragen gesloten met o.a. Italië, Zweden, Turkije, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, maar ook met Portugal, Spanje, Zwitserland en Nederland.

Vergelijking tussen de BLEU-typtekst en de overeenkomst met Egypte

– Inleiding

Reeds in januari 1976 werd de wens geuit aan Egyptische zijde een investeringsverdrag te sluiten. De onderhandelingen vonden plaats d.m.v. uitwisseling van brieven en op 28 februari 1977 werd een eerste verdrag ondertekend in Caïro.

Twintig jaar na de inwerkingtreding van het verdrag (september 1978) leek een actualisering van het bestaande verdrag noodzakelijk wegens de veranderde economische politiek van Egypte t.o.v. buitenlandse investeringen en de groeiende interesse van de Belgische bedrijfswereid.

– Waarom een heronderhandeling van het verdrag van 1977 ?

Het bestaande verdrag van 1977 werd afgesloten op een tijdstip dat Egypte nog een gesloten economische politiek voerde en vele reserves had ten opzichte van buitenlandse investeringen. Het wantrouwen dat was gecreëerd door de bezetting van Fransen en Britten tijdens de Suez-crisis was nog niet weggeëbd.

Vandaag voert het land een meer liberale politiek met deregulering en privatisering van bedrijven. Men tracht zich in te schakelen in de wereldeconomie en is daardoor veel opener geworden ten opzichte van buitenlandse investeringen en streeft ook een diversifiëring ervan na.

De inhoud van de tekst van het nieuwe verdrag weerspiegelt deze nieuwe situatie. Zo stond men

bvb. in 1977 afkerig ten opzichte van internationale arbitrage net omwille van de angst voor het westers imperialisme. Bovendien is onze BLEU-type-tekst intussen vernieuwd, waar in 1977 nog het oude model werd gebruikt als onderhandelingsrichtsnoer.

– Verloop van de onderhandelingen en ondertekening

Langs Belgische zijde werden enerzijds amendementen op zeven artikels (3, 4, 5, 6, 7, 9 en 12) voorgesteld. Het betrof o.a. verduidelijkingen inzake vrije transfer van investeringsgebonden gelden, inzake intrestberekening van schadeloosstellingen na onteigening, subrogatie ten voordele van de Nationale Delcredere Dienst en internationale arbitrage. Deze amendementen werden na toelichting door de Egyptische zijde aanvaard.

Anderzijds werden een aantal artikels van het bestaande BLEU-Egyptisch verdrag van 1977 vervangen door corresponderende, vernieuwde artikels uit het huidig BLEU-model. Soms werd een artikel volledig overgenomen, soms werd het in andere bewoordingen maar in dezelfde geest ingevoerd. Zo bvb wat betreft de definities van territorium, investeerders en investeringen, de geschillenregeling tussen een investeerder en een Partij van het akkoord. De principes van "nationale"-behandeling en "meest begunstigde natie"-behandeling werden uitdrukkelijk geformuleerd.

Van 11 tot en met 13 januari 1999 werden er in Caïro onderhandelingen gevoerd ter actualisering van het "oude" verdrag, waarna een compromis-tekst werd geparafeerd.

Net voor de ondertekening werden schriftelijk door de Egyptische autoriteiten nog enkele toevoegingen aangebracht in artikel 13, o. a. dat het oude verdrag zal worden vervangen als het nieuwe in werking zal treden.

Tijdens een economische zending o.l.v. Prins Filip werd dan het verdrag in Caïro ondertekend op 28 februari 1999.

– De wetgeving

Egypte heeft een erg liberale investeringsregeling. Buitenlandse investeerders beschikken over de mogelijkheid om ondernemingen in volle eigendom op te richten en de volledige vrijheid van kapitaalverkeer. De "Investment Law" van 1997 sluit

enkel de activiteitsgebieden ; militaire producten, tabak en projecten in de Sinaï uit.

Een buitenlandse investering is onderworpen aan de toelating van de "General Authority for Investment" (GAFI) en kan 100% van een project bedragen. Egypte garandeert bovendien de investering tegen elk risico voor onteigening of nationalisering van de opgerichte ondernemingen en sluit elke discriminatie tussen nationale en buitenlandse investeringen uit. Egypte kent een belastingvrijstelling toe op de inkomsten van de onderneming gedurende een periode van vijf jaar, te rekenen vanaf het eerste dienstjaar dat volgt op het begin van de productie. Projecten in de nieuwe industriezones, de nieuwe stedelijke gemeenschappen en de geïsoleerde zones genieten vrijstelling van belasting gedurende 10 jaar, terwijl die buiten de Nijlvallei 20 jaar zijn vrijgesteld. Akten voor oprichting van vennootschappen, voor hypotheeken of leningsovereenkomsten zijn vrij van zegelrecht, belastingen en notarishonoraria gedurende 3 jaar, te rekenen vanaf de datum van registratie in het handelsregister. Douanerechten op goederen, ingevoerd met het oog op de expansie van het bedrijf zijn beperkt tot 5%. Buitenlandse investeerders kunnen bovendien ook projecten realiseren in de Egyptische vrije zones die door de "Investment Law" worden geregeld en die voor een aantal doelstellingen als offshorezones worden beschouwd. Ingevoerde producten zijn er vrij van invoerrechten en andere douanereglementeringen. Tot slot kunnen buitenlandse particulieren krachtens de wet nr 56 van 1988 gronden verwerven in Egypte.

– Verdragen met andere landen

Egypte heeft reeds bilaterale investeringsverdragen afgesloten met onze voornaamste Europese partners en buurlanden, met name Nederland, Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland. Ook met Zwitserland (1973), Italië (1975) en de Verenigde Staten (1982) zouden er gelijkaardige verdragen bestaan.

Vergelijking tussen de BLEU-typetekst en de overeenkomst met Marokko

– Inleiding

Reeds op 28 april 1965 werd er tussen de BLEU en Marokko een overeenkomst ondertekend tot aanmoediging van kapitaalinvesteringen en tot bescherming van de goederen. Dit verdrag is op 18 oktober 1967 in werking getreden. Na twee periodes van 10 jaar dat het verdrag in werking is ge-

weest, stelden beide partijen zich de vraag naar de opportuniteit om het verdrag te herzien en aan de actualiteit aan te passen.

– Waarom een hernegotiatie van het reeds bestaande verdrag van 1965 ?

Sedert de ondertekening van het eerste verdrag met Marokko is de praktijk in ons land bij het afsluiten van dergelijke overeenkomsten gevoelig geëvolueerd. Niet alleen zijn intussen ook de Gewesten betrokken bij de totstandkoming van zulk verdrag dat een gemengd karakter heeft gekregen, ook sommige artikels werden vervolledigd om op een efficiëntere manier de fundamentele rechten van de investeerders te garanderen.

Deze overeenkomst behelsde voornamelijk de nationalisatiemaatregelen, voorzag niet in de mogelijkheid een geschil ter beslechting voor te leggen aan het ICSID (Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) en het werd zelfs niet uitdrukkelijk toepasselijk verklaard op de onrechtstreekse en minderheidsdeelnemingen.

Voor een aantal vragen zoals die betreffende het na de onafhankelijkheid bij Marokko ingedeelde grondgebied moest op het tijdstip van de onderhandelingen nog een regeling worden gevonden, wat sedertdien gebeurd is. Een aantal positieve gegevens vestigen de aandacht op Marokko als investeringsland. De Marokkaanse regering heeft in de loop der jaren op het stuk van haar wetgeving evenwel inspanningen gedaan om de buitenlandse investeringsvoorwaarden te verbeteren. Overwogen zou kunnen worden sommige gegevens van de "Code des Investissements" (Code inzake Investeringsland) in een gewijzigde overeenkomst op te nemen en ze derhalve bij wijze van verbintenis door de betrokken staten te laten vastleggen, zodat ze niet langer het feit zijn van één interne wetgeving.

Dat de werking van een zodanige ingreep in de praktijk veeleer beperkt is, doet niets af aan het politieke belang ontleend aan het onderhandelen over en de ondertekening van een nieuwe overeenkomst : ze zou een gunstige weerslag hebben en het imago van ons land in Marokko ten goede komen.

– Verloop van de onderhandelingen en ondertekening

Na de eerste ronde (september 1991) kon Marokko (nog) niet instemmen met de BLEU-voorstellen inzake het opnemen van bepalingen m.b.t. o.a. :

- het verplicht naleven van contractuele verbintenissen aangegaan onder een specifieke overeenkomst ;
- de vrije keuze voor de investeerder inzake rechtspraak en
- de erkenning van de algemeen aanvaarde beginselen van internationaal recht.

Voor de start van de tweede ronde werden er dan ook veel voorstellen tot deblokking gedaan via briefuitwisseling.

Aan het einde van de tweede ronde (april 1993) en na de parafering wenste de BLEU enkele aanpassingen aan de tekst aan te brengen, meer specifiek in artikel 11 (geschillen tussen een investeerder en een Overeenkomstluidende Partij – het beroep doen op het Internationaal Centrum voor Regeling van Investeringsgeschillen) en 12 (vroegere investeringen). Aangezien de Marokkaanse delegatie hiertegen heel wat bezwaren had, heeft de BLEU diverse malen schriftelijk alternatieve voorstellen met betrekking tot genoemde artikels ingediend.

Uiteindelijk maakte Marokko in april 1995 een "geïntegreerde tekst" over, die echter op diverse plaatsen afweek van de eerder geparafeerde tekst waarover reeds consensus bestond. Een nieuwe onderhandelingsronde bleek nodig te zijn om een compromis te vinden, waar alle principes van de BLEU, met inbegrip van deze van de Gewesten, in terug te vinden waren.

In september 1991 en april 1993 werden hiertoe onderhandelingen gevoerd om een geactualiseerde overeenkomst te sluiten, die tijdens de laatste ronde werd geparafeerd. Nadien wensten beide partijen nog aanpassingen aan de tekst aan te brengen, waardoor een derde onderhandelingsronde zich opdroeg, die werd gehouden op 16 en 17 december 1996. De ondertekening vond plaats in Rabat op 13 april 1999.

2. Advies van de Raad van State

De Raad van State bracht zijn advies uit op 31 mei 2001, en had enkele procedurele en legistische opmerkingen op het voorontwerp van decreet. Hierna volgt een bespreking van dit advies.

Het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) werd aangevraagd. Het werd

op 16 juli 2001 uitgebracht en is positief. Het werd als bijlage bij deze memorie gevoegd.

In een algemene opmerking stelt de Raad van State dat, om de vrijheid van de leden van het Vlaams Parlement bij het stemmen geheel te waarborgen, voor elke overeenkomst een afzonderlijk ontwerp van goedkeuringsdecreet moet ingediend worden. Ik meen dat hierop niet ingegaan moet worden. In het ontwerp van decreet is immers voor elke overeenkomst een afzonderlijk artikel opgenomen. De leden van het Vlaams Parlement hebben dus de kans om één overeenkomst of meerdere overeenkomsten af te wijzen door tegen één artikel of meerdere artikelen te stemmen.

De opmerkingen over de voordrachtformule en de ondertekening van het ontwerp van decreet werden conform de omzendbrief VR 2000/4 d.d. 8 september 2000 aangepast.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEEL

*De Vlaamse minister van Binnenlandse
Aangelegenheden, Ambtenarenzaken
en Buitenlands Beleid,*

Paul VAN GREMBERGEN

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Algerijnse Democratische Volksrepubliek inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Algiers op 24 april 1991,

de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Tunesië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Tunis op 8 januari 1997,

de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Arabische republiek Egypte inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Caïro op 28 februari 1999, en met

de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van het koninkrijk Marokko inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Rabat op 13 april 1999

DE VLAAMSE REGERING,

Op het gezamenlijk voorstel van de leden van de Vlaamse regering ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Algerijnse Democratische Volksrepubliek inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Algiers op 24 april 1991, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 3

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Tunesië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Tunis op 8 januari 1997, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 4

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Arabische republiek Egypte inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Caïro op 28 februari 1999, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 5

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en het koninkrijk Marokko inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Rabat op 13 april 1999, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

*De minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden,*

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie,

Steve STEVAERT

De Vlaamse minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen,

Mieke VOGELS

De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking,

Bert ANCIAUX

De Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming,

Marleen VANDERPOORTEN

De Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme,

Renaat LANDUYT

De Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw,

Vera DUA

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport,

Johan SAUWENS

De Vlaamse minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media,

Dirk VAN MECHELEN

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Algerijnse Democratische Volksrepubliek inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Algiers op 24 april 1991, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 3

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Tunesië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Tunis op 8 januari 1997, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 4

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Arabische republiek Egypte inzake de wederzijdse bevordering en be-

scherming van investeringen, ondertekend in Caïro op 28 februari 1999, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 5

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en het koninkrijk Marokko inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Rabat op 13 april 1999, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 24 september 2001.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN
